

Výroční zpráva

České společnosti pro ochranu netopýrů

2016

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2016

zpracovali: Petra Schnitzerová, Eva Cepáková a Tomáš Bartonička

1. Úvodní slovo	2
2. O organizaci	3
3. O činnosti v roce 2016	4
3.1 Monitoring	4
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	6
3.3 Vzdělávací projekty pro školy	19
3.4 Odborné průzkumy a studie	24
4. Finanční přehled	27
5. Poděkování	29

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýřů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýřů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýřů a jejich prostředí, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýřů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýřů mezi širokou veřejností, což je realizováno zejména masově probíhající akcí „Mezinárodní (dříve Evropská) noc pro netopýry“, sériemi přednášek a dalších osvětových akcí. Velká pozornost je věnována vzdělávání a ekologické výchově dětí z mateřských, základních i středních škol.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýřů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýřů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731).

Od 1.1.2014 je nově zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace a řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává předsedy, místopředsedy a nejméně tří dalších členů. V roce 2016 měl ČESON celkem 133 členů.

Statutární zástupci:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. – předseda

RNDr. Petr Benda, Ph.D. – místopředseda

Doc. Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. – ředitel

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – zástupce ředitele

Zaměstnanci v roce 2016:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství

Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. – správa monitorovacích databází, příprava a realizace projektů

Mgr. Dita Weinfurtová – odborné poradenství, realizace projektů

Doc. Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. – projekt TAČR

Mgr. Radel Lučan, Ph.D. – projekt TAČR

Mgr. Michal Andreas, Ph.D. – projekt TAČR

Dušan Romportl – projekt TAČR

Celkem 3,3 přepočtených úvazků + externí spolupracovníci podílející se na monitoringu a některých projektových aktivitách (asi 90 osob).

Kontakty:

Sídlo: Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

E-mail: netopyr@ceson.org

Telefon: kancelář +420737121672, +420605870323, ředitel +420774080402

3. O činnosti v roce 2016

3.1 Monitoring netopýřích populací

V roce 2016 byly významně zredukovány metodické přístupy, které byly využívány v předchozích 10 letech. Bylo rozhodnuto udržet tradiční vizuální monitoring na zimovištích a revize letních kolonií samic. Monitoring letové aktivity s pomocí detektorů a odchytů do nárazových sítí byl naopak omezen. Důvodů k tomuto kroku bylo několik. Tím nejvýznamnějším bylo bezesporu stále komplikovanější zachování stabilních skupin výzkumníků. Tento monitoring probíhal pouze na několika vybraných lokalitách a měl tak i omezenou výpovědní hodnotu s ohledem na informace vedoucí k celkovému stavu populací většiny druhů.

I v dalších letech bude tendence zachovat systematický monitoring na tradičně sledovaných zimovištích a letních koloniích. Spolek se bude snažit o dohledání a revize mateřských kolonií i v oblastech, kde doposud monitoring neprobíhal. Cílem budou i další synantropní druhy, které byly doposud monitorovány jen okrajově. Patří mezi ně i jediný druh, jehož početnost celoevropsky každoročně klesá – netopýr dlouhouchý (*Plecotus austriacus*).

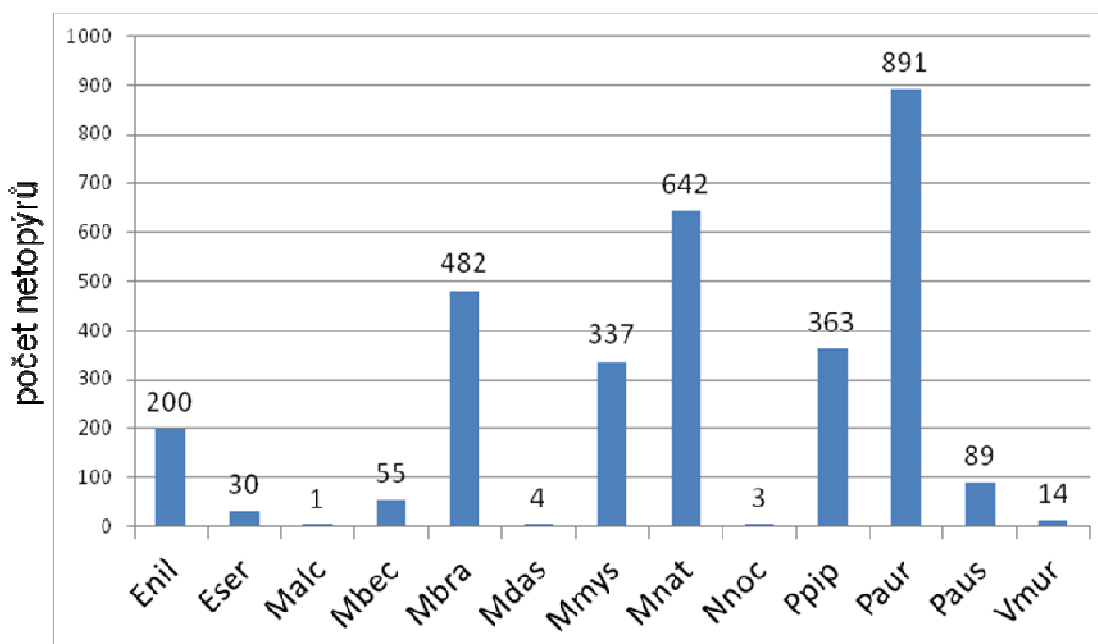
3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2015/16 byl monitorován členy České společnosti pro ochranu netopýrů standardní počet zimovišť, celkem 728 lokalit. Nejvyšší počty byly zjištěny u *Rhinolophus hipposideros* (24616 jedinců), *Myotis myotis* (9076), *Barbastella barbastellus* (2907), *M. emarginatus* (1758) a *M. daubentonii* (1150). Počty netopýrů dalších zjištěných druhů ukazují obr. 1.

3.1.2 Revize letních kolonií

V roce 2016 bylo monitorováno 259 letních úkrytů, z velké většiny reprodukčních kolonií samic (37772 jedinců). Počty jedinců u nejčastějších synantropních druhů jsou v hranicích každoročního kolísání (tab. 1). Porovnání počtů netopýrů na zimovištích a letních koloniích ukazuje na tradiční disproporci u druhů, které k zimování nepoužívají podzemní prostory a jejich letní kolonie neobsazují dobře monitorovatelné půdy budov. Když pomineme druhy s vazbou na stromové dutiny, u synantropních druhů je tento

rozdíl nejvíce vidět u vrápence malého a netopýra velkého. U vrápence malého byl jako každoročně zjištěn přesně opačný trend v početnosti mezi letními koloniemi a zimovišti ve srovnání s netopýrem velkým.

Obr. 1. Počty jedinců u ostatních druhů netopýrů zjištěných na všech monitorovaných zimovištích v roce 2016

druh/počet jedinců a kolonií	2015		2016	
	jedinci	kolonie	jedinci	kolonie
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	4 937	86	6 027	106
<i>Myotis myotis</i>	30 841	103	26 485	122
<i>Barbastella barbastellus</i>	16	2	20	3
<i>Myotis emarginatus</i>	3 964	28	3 586	32
<i>Myotis daubentonii</i>	139	3	7	1
<i>Plecotus auritus</i>	80	11	248	26
<i>Myotis nattereri</i>	20	1	-	-
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	110	2	480	9
<i>Myotis brandtii</i>	25	2	43	2
<i>Eptesicus nilssonii</i>	43	1	16	1
<i>Myotis mystacinus</i>	50	1	22	2
<i>Plecotus austriacus</i>	80	5	198	13
<i>Nyctalus noctula</i>	150	4	80	2
<i>Eptesicus serotinus</i>	164	8	179	17
<i>Vespertilio murinus</i>	487	3	381	1
<i>Nyctalus leisleri</i>	135	1	-	-
Celkem	41 241	261	37 772	337

Tab. 1 Početnost jednotlivých druhů a počty monitorovaných mateřských kolonií.

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách. Tato stanoviště jsou však v posledních letech ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. Proto i v roce 2016 pokračovala realizace projektů, které se věnovaly řešení uvedených problémů a jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách. Kromě toho byla věnována zvýšená pozornost také problematice ochrany netopýrů vázaných na úkryty ve stromech, zejména v parcích a alejích, které jsou v posledních letech rovněž stále více ohrožovány kácením v souvislosti s rostoucím tlakem na bezpečnost lidí v těchto lokalitách, ale bohužel i díky různým revitalizačním projektům.

Konkrétně se jednalo o realizaci následujících dvou grantových projektů: „**Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v městském prostředí**“, podpořený v grantovém řízení Hlavního města Prahy (realizace červenec 2015 - prosinec 2016) a projekt „**Na půdě, tam to žije! - aneb poznejte tajemný svět netopýrů**“, který probíhá díky finanční podpoře SFŽP ČR a MŽP (realizace říjen 2015 - prosinec 2017).

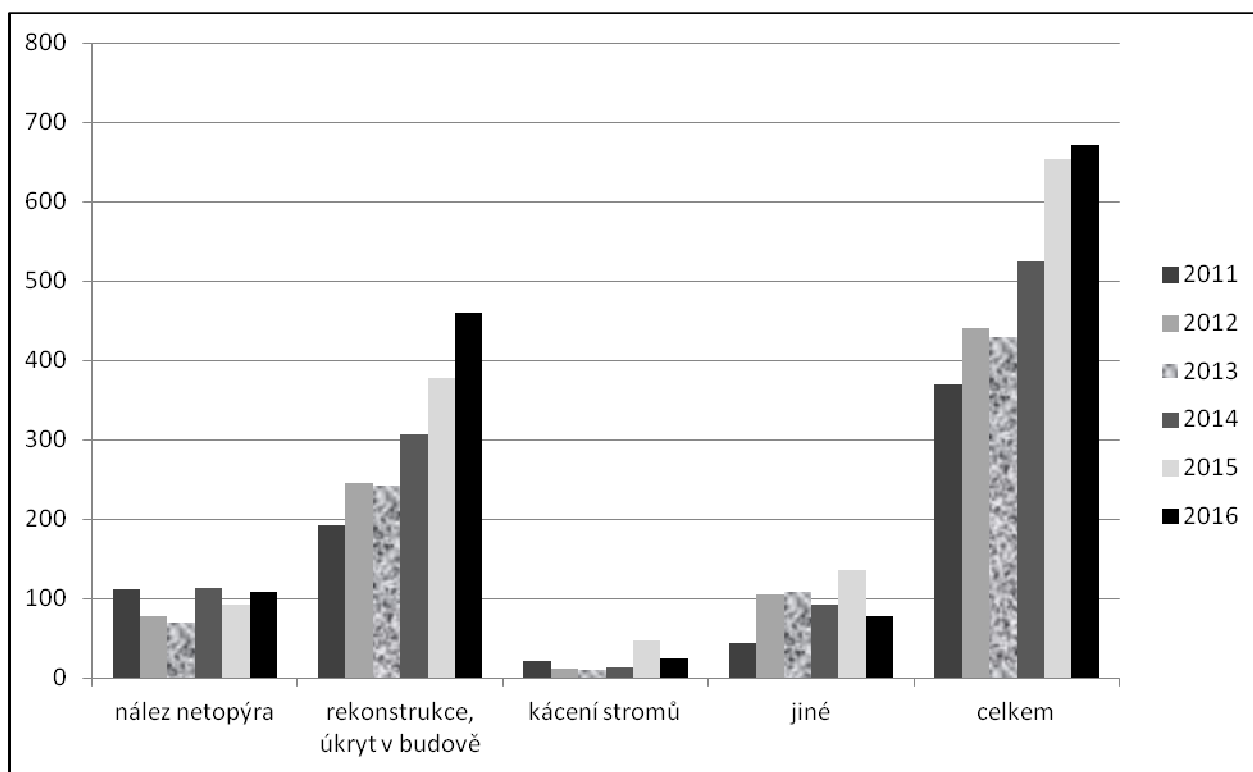
V rámci uvedených projektů probíhala řada aktivit, jejichž cílem bylo zejména zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin - projektantů a stavebních firem realizujících stavební záměry, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (krajské a městské úřady), organizací ochrany přírody i široké veřejnosti o možnostech vhodných řešení různých situací spojených s výskytem netopýrů, jejichž výsledkem by mělo být i zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům a ochoty spolupracovat při jejich ochraně. Přehled hlavních aktivit je uveden v následujícím textu.

3.2.1 Poradenský servis

Také v roce 2016 byl zajištěn průběžný poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti dva pracovníci. Poradenství bylo poskytováno nejen formou telefonických nebo e-mailových konzultací, přibližně třetina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Některé případy pak byly řešeny také prostřednictvím regionálních spolupracovníků, kteří tvoří tým lokálních konzultantů.

Prostřednictvím poradenského servisu bylo v roce 2016 vyřešeno celkem 977 případů, což dokladuje pokračující nárůst zájmu veřejnosti, firem i veřejné správy o tuto službu (srovnání oproti předchozím letům ukazuje obr. 2).

V rámci poradenského servisu se ČESON účastnil také řady správních řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů, v rámci kterých se aktivně podílel na souvisejících jednáních a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady.

Obr. 2 Počet případů řešených pouze prostřednictvím centrálního poradenského místa (bez regionálních poradců) v letech 2011 - 2015 podle hlavních řešených témat.

3.2.3 Vzdělávání specifických cílových skupin

V roce 2016 byly ve spolupráci s Odborem ochrany prostředí MHMP, KÚ Plzeňského kraje a Českou společností ornitologickou uspořádány také tři **vzdělávací semináře**, které byly zaměřené jednak na řešení problematiky ochrany synantropních netopýrů využívajících úkryty budovách, jednak na ochranu netopýrů vázaných na úkryty ve stromech (tab. 2). Seminářů se zúčastnilo celkem 107 pracovníků úřadů (odborníci životního prostředí, stavební odborníci), projektantů, arboristů, zástupců stavebních firem, bytových družstev i některých nevládních organizací.

Tab. 2 Přehled vzdělávacích seminářů realizovaných v roce 2016.

Datum	Téma	Místo konání	Počet účastníků
14.6.2016	Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v budovách	Magistrát hl. města Prahy	37
15.11.2016	Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v budovách	KÚ Plzeňského kraje	21
5.12.2016	Péče o městskou zeleň s ohledem na ptáky a netopýry	Magistrát hl. města Prahy	49
Celkem			107

3.2.4 Osvětové akce pro veřejnost

I v roce 2016 se členové ČESON podíleli na koordinaci a pořádání tradiční **Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry**. Tato významná osvětová akce věnovaná široké veřejnosti probíhá již řadu let pravidelně na přelomu srpna a září po celé Evropě, od roku 2011 se díky kampani Rok netopýra 2011 – 2012 rozšířila i na další kontinenty. V České republice proběhla Mezinárodní noc pro netopýry tentokrát již po dvacáté. Dohromady se jednalo o 59 akcí (tab. 3a,b), které navštívilo 5 380 účastníků. Program akcí zahrnoval série přednášek o netopýrech doplněné projekcí a ukázkami metod výzkumu netopýrů, zejména odchyty do sítí nebo sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni také handicapovaní netopýři a ukázky péče o ně. Pro děti byly většinou připraveny soutěže nebo kvízy, pro všechny zájemce pak noční prohlídky hradů, zámků či blízkých jeskyní a štol.

Kromě Mezinárodní noci pro netopýry bylo v průběhu roku 2016 realizováno **dalších 23 osvětových akcí pro veřejnost**, kterých se zúčastnilo celkem 7 248 účastníků (tab. 4a,b). Jednalo se většinou o přednášky spojené s ukázkou handicapovaných netopýrů ze spolupracujících záchranných stanic ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov, ale také o exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů, infostánky v rámci větších celodenních akcí (např. v rámci tradičního Dne Země, Dne stromů apod.), při nichž nechyběly ani hravé programy pro děti. V několika případech byl speciální program o netopýrech rovněž součástí celostátní církevní akce Noc kostelů.

Kromě toho byla dokončena také aktualizovaná verze **putovní výstavy o netopýrech s názvem „Netopýři tajemní a zranitelní“**. Výstavu tvoří 14 panelů, které obsahují fotografie s doprovodnými texty představujícími všechny druhy našich netopýrů, způsob jejich života, příčiny ohrožení a možnosti jejich ochrany. Součástí výstavy jsou také prostorové exponáty (ukázky pomůcek pro výzkum netopýrů, kosterní preparáty, budky, literatura o letounech) a interaktivní úkoly pro děti. Během podzimních měsíců byla výstava prezentována v Domě Českého Švýcarska v Krásné Lípě, kde si ji prohlédlo přes 500 návštěvníků.

Tab. 3a Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2016.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
Důl Jeroným - Rovná u Sokolova	2. září 2016	130	30%
Mariánské Lázně - kolonáda Ferdinandova pramene	3. září 2016	200	45
Prusiny u Nebílov	8. červen 2016	38	38
Prusiny u Nebílov	15. červen 2016	35	90%
Prusiny u Nebílov	23. červen 2016	35	90%
ZŠ Poběžovice	2. září 2016	150	85
Prusiny u Nebílov	14. září 2016	40	90%
Krásná Lípa - areál Správy NP České Švýcarsko	9. září 2016	150	65%
SEV Toulcův dvůr Praha	31. srpen 2016	87	31
Sportovní areál Hamr, Praha - Záběhlíce	10. září 2016	200	60
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	11. srpen 2016	110	40%
Zámek Konopiště	18. srpen 2016	12	3
Srbsko - lom na Chlumu	20. srpen 2016	80	40%
Dobříš - zámecký park	20. srpen 2016	100	40%
Týnec nad Sázavou - hrad	26. srpen 2016	250	40%
Muzeum Českého krasu v Berouně	26. srpen 2016	20	12
Hrad Točnick	3. září 2016	70	30
ZS AVES Kladno - Čabárna	5. září 2016	30	24
Hrad Zvířetice	9. září 2016	450	270
Dobřichovice - zámek	12. září 2016	80	40
Liberec - Panský Lom	26. srpen 2016	140	60%
Skalice u České Lípy	26. srpen 2016	66	16
Lužické hory - Ledová jeskyně Naděje	2. září 2016	80	55%
Pevnost Dobrošov	27. srpen 2016	54	12
Jaroměř - Ptačí park Josefovské louky	2. září 2016	72	11
Vrchlabí - zámecký park	3. září 2016	91	53
Muzeum východních Čech v Hradci Králové	10. září 2016	114	40%
Klášter Broumov	15. září 2016	20	5
Chrudim	2. září 2016	23	7
Hrad Šelmberk u Mladé Vožice	27. srpen 2016	80	40%
Tábor - komunitní centrum CESTA žije	30. srpen 2016	60	50%
České Budějovice - Vrbenské rybníky	2. září 2016	51	20
Chýnovská jeskyně	16. září 2016	107	40%
Havlíčkův Brod - Skautský klub	30. srpen 2016	40	60%
Hrad Lipnice	3. září 2016	207	50%
Bystřice nad Pernštejnem	16. září 2016	79	?
SEV Ostrůvek Velké Meziříčí	23. září 2016	?	?
Slezské zemské muzeum Opava	24. srpen 2016	142	32%
Karviná - Park Boženy Němcové	25. srpen 2016	20	4
Hrad Sovinec	27. srpen 2016	89	31
Středisko volného času Bruntál	3. září 2016	19	9

Tab. 3b Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2016.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
ZOO Ostrava	7. září 2016	28	21
Ostrava - Třebovice	10. září 2016	90	40
ZŠ Břidličná	23. září 2016	80	60
Luhačovice - zámek a park	9. září 2016	112	70
Valašské Meziříčí - kasárny	9. září 2016	?	?
Zlín - Bartošova čtvrť	24. září 2016	80	30
Jeskně Na Špičáku	26. srpen 2016	105	60%
Přerov - ornitologická stanice	27. srpen 2016	18	15
ZOO Olomouc	2. září 2016	29	30%
Hranice - Sady Čs. legií	2. září 2016	122	50
SEV Švagrov, Vernířovice	3. září 2016	21	11
Olomouc - Bezručovy sady	30. září 2016	150	60
SEV Sluňákov - Horka nad Moravou	9. září 2016	100	60
Podýjí - Podmolí	3. září 2016	47	15
Mikulov - Jeskně Na Turoldu	3. září 2016	48	9
Brno - Otevřená zahrada Nadace Partnerství	10. září 2016	29	12
Brno - ekocentrum Lipka	16. září 2016	250	150
Kateřinská jeskně a Dům přírody Moravského krasu	10. září 2016	250	40%
Celkem	59 akcí	5 380	1 568

Tab. 4a Osvětové akce pro veřejnost v roce 2016 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
27.2.	Netopýří stanoviště na Dni zimního spánku	Ekocentrum Sluňákov	stanoviště o netopýrech, hry a úkoly pro děti	300
19.3.	Probouzení netopýrů	Javoříčské jeskyně	speciální prohlídky jeskyní věnované netopýrům	112
13.4.	Den Země Praha Letňany	Lesopark Letňany, Praha 18	netopýří infostánek, úkoly pro děti	400
19.4.	Den Země s netopýry v Praze 13	Praha 13, u metra Lužiny	netopýří infostánek, úkoly pro děti	800
19.4.	Večerní vycházka za zvířecími obyvateli Zlína	Zlín - Bartošova čtvrť	exkurze včetně ukázky handikep. netopýrů	24
21.4.	Den Země s netopýry v Zábřehu na Moravě	Zábřeh na Moravě	stanoviště o netopýrech, aktivity pro děti včetně výroby budek	300
30.4.	Netopýři na Čarodějnickém víkendu	Pevnost poznání PŘF UP Olomouc	beseda, ukázka netopýrů, hry	800
1.5.	Netopýři na Ekojarmarku v Olomouci	Olomouc - Horní náměstí	infostánek	1500
12.5.	Přednáška Náš soused je netopýr	Ekocentrum Zahrada Mladá Boleslav	přednáška	24
14.5.	Slavnosti stepí s netopýry	Vrch Raná u Loun	infostánek, úkoly pro děti	800
28.5.	Malá netopýří noc na Cornštejně	Hrad Cornštejn	večerní exkurze	23
28.5.	Den stromů na hradě Lukově	Hrad Lukov	infostánek, úkoly pro děti	1500
10.6.	Noc kostelů ve Velké Bystřici	Velká Bystřice - fara a kostel	přednáška, následné pozorování výletu kolonie	25
10.6.	Noc kostelů v Zahrádkách	Kostel Zahrádky na Českolipsku	přednáška	21
13.7.	Večerní vycházka za zvířecími obyvateli Zlína	Zlín - Bartošova čtvrť	exkurze včetně ukázky handikep. netopýrů	30
8.9.	Na půdě, tam to žije - aneb poznejte tajemný svět netopýrů!	IC Holubov (CHKO Blanský les)	přednáška, ukázka netopýrů a následná exkurze do okolí	50
10.9.	Festival Babí léto Bohnice	Psychiatrická léčebna Bohnice, Praha	infostánek, ukázka netopýrů, úkoly pro děti	180
14.9.	Večer s netopýry na Kampě	Komunitní centrum Kampa, Praha 1	přednáška, ukázka netopýrů, exkurze	40
21.9.	Vycházka za netopýry do Milíčovského lesa	Milíčovský les, Praha	večerní exkurze	24
8.10.	Před zimním spánkem - setkání s netopýry v rámci výstavy	Stanice přírodovědců DDM hl. m. Prahy	infostánek, ukázka netopýrů, úkoly pro děti	215

Tab. 4b Osvětové akce pro veřejnost v roce 2016 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

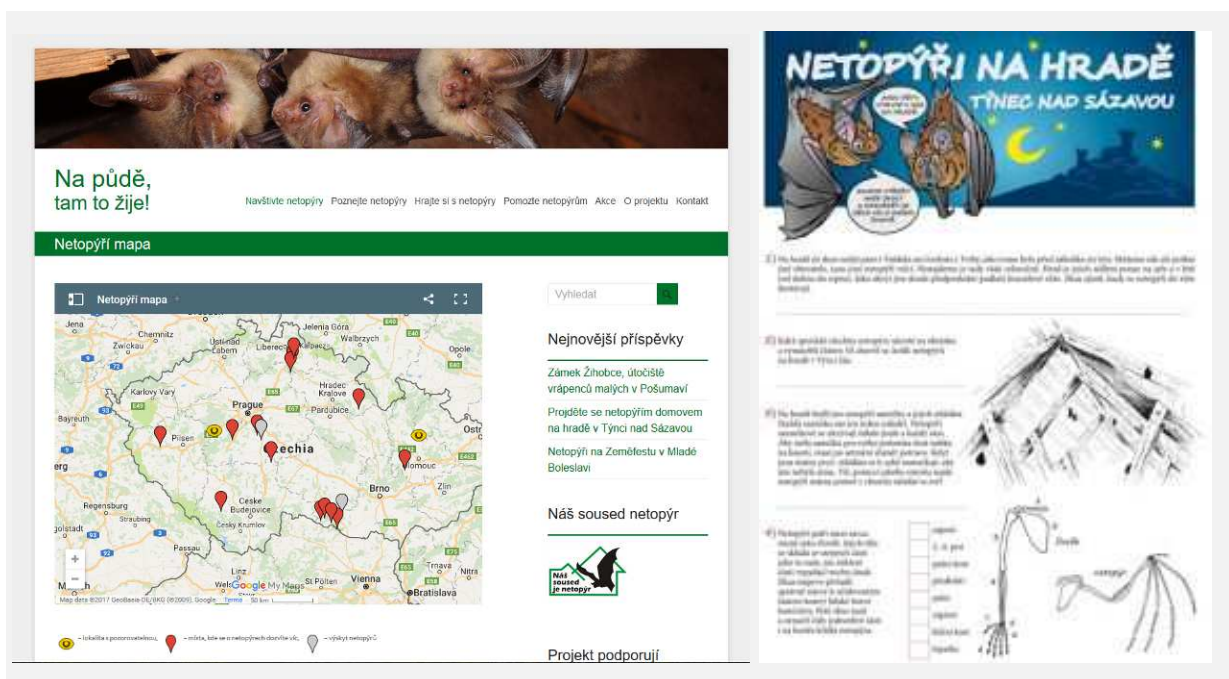
Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
2.11.	Přednáška Náš soused je netopýr	DDM Hobby centrum, Praha 4	přednáška, ukázka netopýrů	12
5.11.	Uspávání netopýrů	Javoříčské jeskyně	speciální prohlídky jeskyní věnované netopýrům	44
10.12.	Přednáška Letouni - vládci letní oblohy	ZOO Ústí nad Labem, zoologický klub	přednáška	24
Celkem				7248

3.2.5 Nové internetové stránky

V roce 2016 byly vytvořeny nové webové stránky věnované ochraně netopýrů obývajících úkryty ve stromech: **vestrome.sousednetopyr.cz**. Na stránkách jsou přehlednou a názornou formou zprostředkovány základní důležité informace - jakým způsobem jsou stromy netopýry využívány a jaký význam pro ně mají, co netopýry v těchto biotopech ohrožuje a zejména jak postupovat při plánovaném ošetrování a kácení stromů, jak vhodně hospodařit v lesích s ohledem na netopýry nebo jak aktivně vytvořit příznivé podmínky (úkrytové i lovecké) pro netopýry v městském parku nebo na soukromé zahradě. Informační texty jsou doplněné názornými obrázky a fotografiemi z praxe. Součástí jsou též odkazy na poradenskou službu nebo další webové stránky se související problematikou (např. stromy a hmyz, památkově chráněné stromy atd.). Stránky prezentují informace, které dosud nebyly na internetu volně k dispozici, a měly by tak do budoucna sloužit jako efektivní a široce dostupný nástroj komunikace se všemi potenciálními cílovými skupinami, kterých se problematika ochrany netopýrů ve stromech v praxi přímo dotýká.

Dále byly dokončeny a spuštěny stránky **napude.sousednetopyr.cz**, které slouží pro účely projektu „Na půdě, tam to žije - aneb poznejte tajemný svět netopýrů!“. Na těchto stránkách, primárně orientovaných na širokou veřejnost, jsou atraktivní formou prezentovány informace o problematice ochrany netopýrů na půdách budov a o všech projektových aktivitách, které jsou podrobněji popsány v následujících kapitolách. Součástí stránek je také postupně doplňovaná interaktivní netopýří mapa, na které jsou prezentovány atraktivní turistické lokality (hrady, zámky a další památky), kde se vyskytují netopýři a kde se o nich návštěvníci mohou dozvědět více (formou netopýřích pozorovatelů, pracovních listů, informací ve výkladu průvodců, pravidelných osvětových akcí apod.)

3.2.6 Pracovní listy pro návštěvníky památek

Jednou z aktivit projektu „Na půdě, tam to žije - aneb poznejte tajemný svět netopýrů!“ byla tvorba 10 druhů pracovních listů obsahujících soubory otázek a úkolů zaměřených na doplnění informací ze života netopýrů. Devět listů je určených pro návštěvníky vybraných hradů a zámků (zámky Dobříš, Vranov nad Dyjí a Doudleby nad Orlicí, hrady Točnick, Týnec nad Sázavou, Šelmberek, Sovinec, Kost a Bítov). Desátý list je obecný a lze ho použít na dalších turisticky přístupných památkách či v rámci různých osvětových akcí. Aktuálně by měl být k dispozici na 7 lokalitách: na hradě a zámku Bečov nad Teplou, v klášteře Kladruby, v hospitálu Kuks, na hradě Lipnice, na zámku Opočno, na hradě Valdštejn či na zámku Žihobce. Tištěné verze pracovních listů v nákladu 1 000 ks byly poskytnuty jednotlivým správám hradů a zámků, kde si je návštěvníci mohou vyzvednout před prohlídkou v pokladně. Všechny listy včetně správného řešení úkolů jsou zároveň ke stažení na webových stránkách projektu.

3.2.7 Netopýří pozorovatelný a on-line přenos z letní kolonie

V březnu 2016 byla na hradě Točnick u Berouna zprovozněna první netopýří pozorovatelná. Jedná se o lokalitu, kde sídlí letní kolonie netopýra velkého v nepřístupném prostoru pod kamenným schodištěm. V úkrytu byla instalována infrakamera, pomocí které je přímý přenos dění v kolonii promítán na obrazovku umístěnou na prohlídkové trase, kde mohou návštěvníci sledovat dění v kolonii, aniž by byla zvířata jakkoliv rušena.

Zároveň byl spuštěn také on-line přenos z letní kolonie netopýra velkého na půdě obecního úřadu v Kvítkově u České Lípy. V březnu 2016 byly na půdě instalovány 4 kamery, které poskytují výhled na úkryt netopýrů z různých úhlů. On-line přenos z těchto kamer je k dispozici na stránkách www.batsfamily.cz a zároveň je na něj odkaz na projektových stránkách napude.sousednetopyr.cz. Návštěvníci webu mohou sledovat dění v kolonii od přiletu netopýrů začátkem května až do jejich odletu cca v polovině září. Přenos je doplněn o tzv. **netopýří deník**, ve kterém je postupně prezentován příběh jednoho virtuálního člena kolonie - netopýřice Lucky. Na tomto příběhu se návštěvníci stránek zábavnou formou dozvídají základní informace o životě netopýrů vázaných na úkryty na půdách budov.

3.2.8 Akce „Náš soused je netopýr“

I v roce 2016 pokračovala osvětová a motivační akce „Náš soused je netopýr“. V rámci této akce jsou památeční plaketou a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýrů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady, které jsou dokladem toho, že soužití s netopýry v jednom domě není problémem.

V roce 2016 bylo postupně předáno dalších 24 památečních plaket a 19 certifikátů. Mezi oceněnými jsou některé farnosti, správy hradů a zámků, základní a mateřské školy i soukromí vlastníci domů. Přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je prezentován na webových stránkách www.sousednetopyr.cz. Na těchto stránkách lze rovněž nalézt bližší informace o celé akci, ale také odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýrů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy, nebo co dělat při nálezů netopýra.

3.2.9 Internetová soutěž pro veřejnost

V průběhu jarních měsíců byla realizována také výherní internetová soutěž pro veřejnost zaměřená na poznávání sedmi vybraných turistických objektů s netopýřími úkryty, které jsou zároveň držiteli certifikátu a plakety „Náš soused je netopýr“. Celkem se jí zúčastnilo 19 soutěžících. Z deseti účastníků, kteří odpověděli správně na všech sedm otázek, byly vylosovány tři výherkyně, které získaly jako odměnu volné vstupenky na zámek Dobříš, hrad Sovinec, na Festival historických řemesel na Šelmberku a do Růžové zahrady zámku Konopiště. Vstupenky věnovali zdarma správci

jednotlivých objektů. Po skončení soutěže byly soutěžní otázky ponechány na webu, kde jsou pro zájemce k dispozici ve formě kvízu (včetně možnosti kontroly správných odpovědí).

3.2.10 Značení výletových otvorů letních kolonií

V rámci projektu Na půdě, tam to žije se ČESON snaží co nejvíce informovat majitele a správce domů, ve kterých se vyskytují letní kolonie netopýrů. Jednou z možností je umístit na půdě cedulky, označující úkryt netopýrů a jimi používané přístupové otvory. V roce 2016 byly takto označeny výletové otvory na 38 lokalitách v různých částech ČR (celkem 48 otvorů). Informační cedule, upozorňující na zákonnou ochranu úkrytu a povinnosti vlastníka z toho vyplývající, včetně přehledu možných ohrožujících lidských činností a kontaktů, kam se obrátit pro radu v případě chystané rekonstrukce budovy, byly instalovány i na dalších 18 monitorovaných půdách. Označování bude pokračovat také v roce 2017, celkem je v rámci projektu plánována instalace cedulek minimálně 60 lokalitách.

3.2.11 Spolupráce při přípravě celostátních koncepcí

I v roce 2016 pokračovala úzká spolupráce s Českou společností ornitologickou při prosazování začlenění povinnosti zajištění ochrany synantropních druhů ptáků a netopýrů do podmínek pro žadatele o dotace na zateplování budov. Díky těmto aktivitám se již v roce 2015 podařilo zahrnout navrhované podmínky do všech tří hlavních dotačních programů: Operačního programu životní prostředí 2014 - 2020,

určeného na snižování energetické náročnosti veřejných budov, IROPu i Zelené úsporám, které jsou zaměřené na zateplování bytových domů. Součástí podmínek pro žadatele o dotace je rovněž závazná metodika pro posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů, na jejímž připomínkování se ČESON podílel.

V souvislosti s tím bylo ve dnech 8. - 9. dubna 2016 v prostorách Ornitologické stanice Muzea Komenského v Přerově uspořádáno **školení týmu odborně způsobilých osob**, které budou posudky pro účely dotací provádět. Celkem ho absolvovalo 25 účastníků. Ve dnech 17. - 19. června se v Brně uskutečnil také další detektorovací workshop zaměřený na použití ultrazvukových detektorů při faunistických a ekologických výzkumech. Akce se zúčastnilo celkem 14 členů ČESON a dalších zájemců o danou problematiku.

3.2.12 Propagace v médiích

V rámci realizovaných projektů bylo vydáno pět tiskových zpráv, na základě kterých byla publikována řada článků v tisku i elektronických médiích, které v různém rozsahu obsahovaly informaci o problematice ohrožení netopýrů při stavebních úpravách budov či realizovaných akcích. Desítky informačních článků byly zveřejněny také na různých internetových portálech. Dále bylo odvysíláno minimálně šest reportáží v rozhlasu a také čtyři relace v televizi.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány i na příslušných webových stránkách ČESON (www.ceson.org, www.sousednetopyr.cz a napude.sousednetopyr.cz) i na profilu „Náš souseď netopýr“ na sociální síti Facebook, který pravidelně sledovalo přes 1 600 příznivců.

3.3 Vzdělávací projekty pro školy

V návaznosti na úsilí započaté v předchozích letech byly v roce 2016 dále rozvíjeny aktivity ČESON v oblasti vzdělávání a ekologické výchovy. Díky podpoře Ministerstva životního prostředí a hlavního města Prahy pokračoval komplexní vzdělávací projekt pro základní a střední školy, jehož cílem bylo motivovat děti i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody obecně. Nově byl projekt rozšířen také o programy zaměřené na mateřské školy.

3.3.1 Vzdělávací programy pro děti

V rámci projektu bylo mateřským, základním a středním školám i dalším organizacím nabídnuto několik alternativních možností vzdělávacích programů seznamujících děti se životem netopýrů a možnostmi jejich ochrany. Učitelé si mohli vybrat z nabídky výukových programů, přednášek a večerních exkurzí, které byly realizovány odbornými lektory ČESON v prostorách škol či environmentálních center a jejich okolí.

Celkem se v roce 2016 uskutečnilo 89 vzdělávacích programů pro žáky základních a středních škol a pro předškolní děti (z toho bylo 17 výukových programů, 41 přednášek, 11 exkurzí a 20 programů jiného typu). Přehled jednotlivých typů vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo celkem 2 133 osob, je uveden v tabulce 5. Vzdělávací programy proběhly celkem v devíti krajích České republiky (viz tab. 6), mezi účastníky převládaly děti z prvního stupně základních škol.

Na realizaci vzdělávacích programů se podílelo deset lektorů ČESON. Součástí vzdělávacích programů je díky spolupráci ČESON se záchrannou stanicí ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov i ukázka ochočených trvale handicapovaných netopýrů, které si děti mohou prohlédnout zblízka nebo i pohládit. Večerní exkurze do pražských parků byly tradičně pořádány ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy.

Tab. 5 Počty jednotlivých typů vzdělávacích akcí a počty účastníků dle věkových kategorií.

Typ akce	Počet akcí	Počet dětí	Počet dospělých	Celkový počet účastníků
programy pro mateřské školy	6	140	27	167
přednášky a programy pro první stupeň základní školy	51	931	54	985
přednášky a programy pro druhý stupeň základní školy	12	274	14	288
přednášky a programy pro střední školy	6	90	6	96
<i>jiné programy (kde bylo zastoupeno více věkových kategorií najednou)</i>	3	236	35	271
Celkem přednášky a programy	78	1671	136	1807
exkurze	11	není k dispozici ¹		326
Celkem všechny akce	89			2133

Tab. 6 Počty vzdělávacích akcí v jednotlivých krajích ČR.

Kraj	Počet akcí
hl. m. Praha	49
Středočeský	14
Jihočeský	4
Královéhradecký	1
Moravskoslezský	3
Olomoucký	3
Zlínský	4
Jihomoravský	11
Celkem	89

¹ Exkurzí se zúčastnili žáci, jejich učitelé a rodiče. Přesná evidence počtu dětí a dospělých nebyla vedena u všech akcí, děti tvořily okolo 80 % účastníků.

3.3.2 Nový výukový program pro mateřské školy

V roce 2016 byl vytvořen také nový výukový program „Školka vzhůru nohama aneb na návštěvě u netopýrů“, který je určený pro děti z mateřských škol ve věku 3 - 6 let. Programem provází pohádková postava netopýřice Lucky - samičky netopýra velkého ze související publikace „Lucčino první dobrodružství“. Spolu s ní děti hledají a loví potravu, poznávají různé typy úkrytů, které netopýři střídají v závislosti na ročním období, vyzkouší si orientaci pomocí zvuků a dozví se, co netopýry v přírodě ohrožuje. Součástí programu je také závěrečná výtvarná aktivita. Program je vytvořen ve formě výukového balíčku s podrobnou metodikou a dalšími materiály potřebnými pro jeho realizaci tak, aby mohl být k dispozici všem zájemcům o jeho využití při práci s dětmi.

3.3.3 Instruktažní semináře pro učitele a lektory ekocenter

K novému výukovému programu „Školka vzhůru nohama aneb na návštěvě u netopýrů“ byly uspořádány dva instruktažní semináře pro učitele MŠ, lektory ekocenter a další zájemce. Jeden seminář proběhl v Praze a druhý v Brně. Celkem 31 účastníků seminářů se pod vedením odborných lektorů ČESON podrobně seznámilo s náplní programu, vyzkoušeli si jednotlivé aktivity a získali výukový balíček včetně publikace s pohádkou „Lucčino první dobrodružství“. Součástí seminářů byly i náměty na další doplňující tvořivé a vzdělávací aktivity a také prezentace knihy „Netopýří chmýří“.

3.3.4 Vzdělávací publikace pro děti

Kromě výukového programu byly v roce 2016 vydány také následující dvě publikace pro předškolní děti a pracovní sešit pro první stupeň ZŠ. Jednalo se o následující materiály:

Lucčino první dobrodružství

Druhé aktualizované vydání oblíbené ilustrované publikace o netopýřici Lucce (překlad z německého originálu), ve které se děti prostřednictvím jednoduchého příběhu dozvídají základní informace o způsobu života netopýřů i o tom, co je může ohrožovat. Publikace je určena pro děti ve věku od 3 do 10 let.

Netopýří sešit

Nový pracovní sešit určený pro děti ve věku od 6 do 10 let obsahuje 15 zábavných úkolů a kvízů, při jejichž řešení se děti blíže seznámí s netopýry a dozví se řadu zajímavostí z jejich života. Lze jej využít v návaznosti na realizované přednášky a výukové programy, ale i jako samostatný výukový materiál.

Kniha Netopýří chmýří

Kniha určená pro děti ve věku 4 až 6 let obsahuje 12 příběhů na pokračování, jejichž hlavním hrdinou je netopýr Venda a jeho rodina. Příběhy zasazené do světa tmy a nočních tvorů jsou ve skutečnosti příběhy o běžných dětských starostech a radostech. Díky úzké spolupráci ČESON s autorkami knihy - Martinou Iblou a Veronikou Komorousovou - je každá kapitola doplněna nejen pracovním listem s tvořivými činnostmi a úkoly do přírody, ale také informacemi o životě skutečných netopýřů, které připravili zástupci ČESON. Publikaci lze proto dobře využít i v rámci ekologické výchovy předškolních dětí. Prezentace ochrany netopýřů byla rovněž součástí vernisáže knihy, která proběhla 20.11.2016 v Café Papírna v Plzni a které se zúčastnilo cca 60 návštěvníků.

3.3.5 Výtvarná a literární soutěž pro pražské děti

V návaznosti na realizované programy proběhla od 11. dubna do 31. května 2016 výtvarná a literární soutěž pro žáky pražských škol na téma „Jak jsem potkal

netopýry". Své zážitky ze setkání s netopýry mohly děti ztvárnit prostřednictvím obrázku či literárně (formou dopisu, povídky, básničky). Výtvarné soutěže se zúčastnilo 199 žáků, kteří zaslali 203 soutěžních prací. Obrázky byly hodnoceny ve čtyřech věkových kategoriích. Literární soutěže se zúčastnilo celkem 49 žáků, kteří zaslali 42 soutěžních příspěvků. Ty byly hodnoceny ve dvou věkových kategoriích. V každé kategorii byly vybrány tři nejzdařilejší práce. Kromě toho porota udělila také zvláštní ceny mimo uvedené kategorie za ilustrované příběhy a básničky.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže, spojené s předáním diplomů a věcných cen výhercům, proběhlo 23. června 2016 ve Stanici přírodovědců DDM hl. města Prahy na Smíchově. Jednou z hlavních cen byla kniha „Naši netopýři“, kterou věnovala Správa jeskyní ČR, další drobné odměny poskytla Česká společnost ornitologická a Česká Wikipedie. Účastníci akce měli zároveň příležitost setkat se s ochočenými netopýry a zhlédnout film „Netopýři ve tmě“. Slavnostního vyhlášení se zúčastnilo 53 soutěžících, jejich rodičů a učitelů.

3.3.6 Úprava webových stránek a další propagace

Pro účely vzdělávacích projektů byla provedena také další úprava části internetových stránek věnovaných programům pro školy (www.ceson.org/proskoly.php). V uvedené sekci byl aktualizován přehled výukových programů a doplněna nabídka vzdělávacích materiálů. Informace o jednotlivých aktivitách byly průběžně prezentovány také na sociální síti facebook prostřednictvím profilu *Náš soused netopýr*.

V rámci propagace vzdělávacích projektů byly také vydány čtyři tiskové zprávy, na základě kterých bylo zveřejněno minimálně 10 příspěvků na různých internetových portálech. Dále byly publikovány dva články v časopise *Pražská EVV Oluce* a odvysílán jeden vstup v Českém rozhlasu *Region*. Drobné zprávy o realizovaných výukových programech, přednáškách či exkurzích lze najít také na webových stránkách některých škol.

3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky

3.4.1 Průzkumy budov před zateplením

ČESON tradičně zajišťoval i průzkumy výskytu netopýrů a zpracování posudků v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami bytových domů a veřejných budov pro firmy či bytová družstva po celé ČR. Celkem bylo v roce 2016 realizováno přes 280 průzkumů. Kromě toho pokračovala také užší spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, v rámci které byly prováděny kontroly domů před rekonstrukcí dle zadání úřadu. Díky těmto aktivitám se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách na dalších stovkách lokalit po celé ČR.

3.4.2 Monitoring netopýrů ve městech

Díky finanční podpoře některých měst probíhal i v roce 2016 na vybraných lokalitách monitoring výskytu netopýrů v budovách, případně ve stromech. Jednalo se zejména o monitoring panelových domů na Sídlišti Nad Lužnicí v Táboře a mapování výskytu netopýrů na území města Kladna. Získaná data by měla sloužit jako podklady pro rozhodování úřadů a realizaci ochranných opatření v průběhu budoucích stavebních úprav budov, či ošetřování stromů.

3.4.3 Hodnocení úspěšnosti kompenzačních opatření při zateplování domů

Cílem studie finančně podpořené Ministerstvem životního prostředí bylo ověřit navrženou metodiku pro zhodnocení úspěšnosti kompenzačních opatření na ochranu úkrytů netopýrů realizovaných při zateplování budov a současně provést první plošnější zhodnocení efektivity těchto opatření, zejména co se týče instalace náhradních úkrytů ve formě netopýřích budek.

Hodnocení probíhalo během roku 2015 a 2016 na 93 domech v 15 městech ČR. Ověření výskytu netopýrů v budkách bylo prováděno formou tří opakovaných kontrol každého domu tak, aby byl zachycen možný výskyt netopýrů v různých fázích jejich životního cyklu. Sledování probíhalo v době výletové a večerní aktivity netopýrů s pomocí ultrazvukových detektorů a podílelo se na něm celkem 35 mapovatelů.

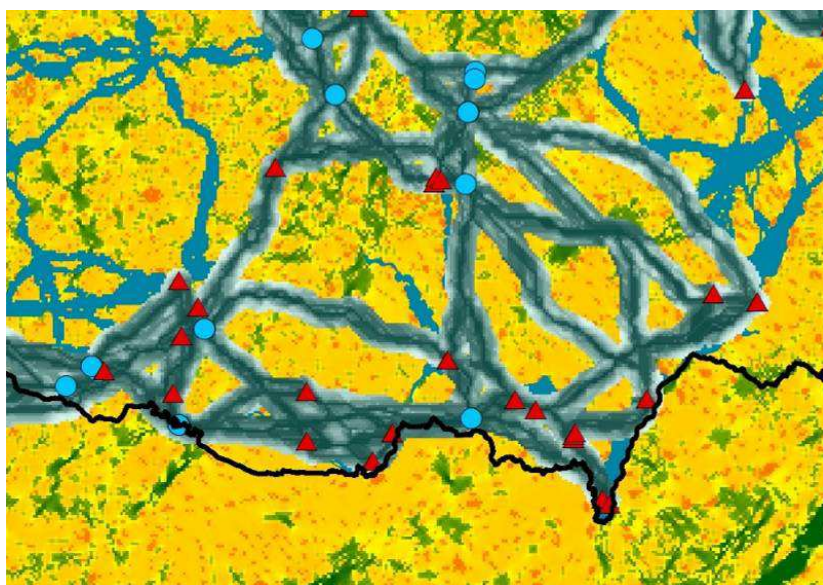
Využití náhradních úkrytů v budkách alespoň v jedné fázi životního cyklu bylo potvrzeno u 76% sledovaných budov. Celkem zde byl zjištěn výskyt 5 druhů netopýrů (nejčastěji *Nyctalus noctula* a *Pipistrellus pipistrellus*, dále také *Vespertilio murinus*, *Eptesicus serotinus* a *Hypsugo savii*). Na téměř polovině sledovaných domů (46%, n = 33) byla přítomnost netopýrů zaznamenána při všech třech kontrolách, tyto náhradní úkryty jsou pravděpodobně využívány celoročně. Počet obsazených budov se mírně

zvyšuje během období podzimních přeletů, což odpovídá dynamice využívání úkrytů v nezateplených domech. I když u původních úkrytů existuje mírná preference pro jižní stěny budov, orientace budek vůči světovým stranám nehraje z hlediska obsazenosti významnou roli. Čím déle jsou budky instalovány, tím větší je pravděpodobnost jejich využití netopýry. Vyhodnocení dalších parametrů však bude vyžadovat další podrobnější analýzy. Získané výsledky nicméně dokladují, že úspěšnost kompenzačních opatření je poměrně vysoká a že jejich realizace má smysl nejen z hlediska netopýrů, ale i z hlediska některých druhů ptáků (např. rorýsů).

3.4.4 Metodika monitoringu a sběru dat k určení významných migračních koridorů ptáků a letounů na úrovni ČR

V roce 2016 byl ČESON hlavním řešitelem veřejné zakázky Technologické agentury ČR, spoluřešitelem pak byla Česká společnost ornitologická. Gestorem projektu bylo Ministerstvo životního prostředí. Z projektu vznikla certifikovaná metodika a soubor map, který bude v dohledné době zveřejněn na portálu Mapomat (obr. 4).

V současné době představuje pro letouny asi největší hrozbu přeměna přírodních biotopů na nejrůznější typy člověkem využívané infrastruktury. Roste fragmentace lesních porostů a vznikají nové a zkapacitňují se stávající liniové bariéry typu silnic a železnic. Díky těmto skutečnostem, ale i díky nové plošné zástavbě je v zájmu jejich ochrany i potřeba minimalizovat efekt této negativní lidské aktivity například formou plánování správné lokalizace lidských staveb, případně prováděním vhodných kompenzačních opatření. Cílem předkládané studie je shrnutí dosavadních znalostí týkajících se stávajících možností co nejpřesnější lokalizace migračních koridorů letounů.

Obr. 4 Výřez z hrubé mapy migračních koridorů letounů

Rešeršní část metodiky obsahuje ucelenou informaci o problematice migrací se zohledněním jejích specifík. Spolu s popisem ohrožujících faktorů či krajinných struktur potenciálně významných ve vazbě na migrační aktivitu a dalšími cennými informacemi tvoří zejména tato část metodiky též podklad pro činnost orgánů ochrany přírody či dalších orgánů státní správy.

Cílem metodiky je získání nástroje pro zlepšení ochrany migračních koridorů ptáků a letounů, resp. omezení jejich mortality a narušení ekologických vazeb v krajině. Pro tento účel obsahuje následující:

1. Informace o biologii letounů a ptáků relevantní pro daný účel. Tyto informace jsou potřebné k pochopení celkového kontextu, nicméně pro praktické uplatnění navržené metodiky identifikace tahových koridorů nejsou nezbytné.
2. Charakteristiku existujících zdrojů dat, z nichž je možno čerpat při identifikaci tahových koridorů. Z ní vycházejí navržené metodické postupy.
3. Popis analytických metod potřebných pro tvorbu map tahových koridorů.
4. Popis metod sledování výskytu migrujících letounů a ptáků v terénu.
5. Klasifikaci dílčích skupin letounů a ptáků dle jejich migračního chování a dle typu jejich ohrožení při migraci.
6. Praktický návod pro rozhodování, pro kterou skupinu druhů letounů a ptáků je relevantní konkrétní typ ohrožení, z jakých datových zdrojů čerpat při stanovení významu dané lokality pro migrující letouny a ptáky, jakou metodiku použít pro případné dodatečné terénní šetření a postup analýzy získaných dat. Tuto část lze použít přímo v praxi, nicméně seznámení se s kontextem (body 1 až 5) je žádoucí.

Metodika najde své uplatnění při zpracování vyhodnocení vlivů (SEA) územně-plánovací dokumentace (popř. jiných strategických materiálů, v rámci kterých je žádoucí problematiku ovlivnění migrujících druhů řešit) či záměru (EIA) na životní prostředí v části zabývající se vlivy záměru / územně plánovací dokumentace / koncepce na faunu, flóru a ekosystémy. Její použití je žádoucí též pro účely hodnocení vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny, jejichž předmět ochrany tvoří mj. právě ptačí a netopýří druhy. Takové hodnocení by mělo s využitím informací obsažených v této metodice jednoznačně odpovědět na otázku, zda se předkladatel dostatečně zabýval možností ovlivnění území významných z hlediska migrací ptáků a letounů, do jaké míry lze očekávat jejich dotčení a následně z tohoto hlediska zhodnotit akceptovatelnost záměru (popř. dodatečně navrhnout opatření k předcházení, eliminaci, minimalizaci, popř. kompenzaci těchto vlivů).

4. Finanční přehled

Výsledovka (bez DPH)

Náklady	
Spotřeba materiálu	505 370 Kč
Cestovné	372 141 Kč
Reprezentace	4 636 Kč
Služby	581 322 Kč
Mzdy+DPP	1 858 908 Kč
Zákonné soc. pojištění	402 373 Kč
Ostatní daně a poplatky	208 Kč
Kurzové ztráty	4 618 Kč
Dary	2 500 Kč
Zákl. poj. zaměstnanců	4 585 Kč
Pojištění organizace	8 099 Kč
Bankovní poplatky	12 892 Kč
<i>Náklady celkem</i>	<i>3 769 315 Kč</i>
Výnosy	
Tržby z prodeje	1 306 616 Kč
Úroky	1 096 Kč
Členské příspěvky	42 200 Kč
Dotace	
SFŽP	887 866 Kč
MHMP-Ochrana netopýrů	158 858 Kč
MŽP-Škola vzhůru nohama	200 000 Kč
MHMP-Poznej tajemný svět netopýrů II	178 691 Kč
TAČR	989 500 Kč
<i>Výnosy celkem</i>	<i>3 787 663 Kč</i>
Hospodářský výsledek	18 349 Kč

Rozvaha

Aktiva	1.1.2016	31.12.2016
Dlouhodobý hmotný majetek	40 652 Kč	40 652 Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	0 Kč	0 Kč
Dlouhodobý finanční majetek	0 Kč	0 Kč
Oprávký k dlouhod. majetku	-40 652 Kč	-40 652 Kč
Pokladna	11 100 Kč	9 476 Kč
Účty v bankách	3 023 987 Kč	1 568 375 Kč
Pohledávky	60 012 Kč	91 855 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	136 892 Kč	1 026 897 Kč
Aktiva celkem	3 231 990 Kč	2 696 603 Kč
Pasiva	1.1.2016	31.12.2016
Závazky	158 278 Kč	0 Kč
Zúčtování se zaměstnanci a inst.	92 569 Kč	166 646 Kč
Zúčtování daní	394 424 Kč	583 250 Kč
Jiné pohledávky a závazky	-5 425 Kč	0 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	670 406 Kč	320 Kč
Vlastní jmění	0 Kč	0 Kč
Fondy	4 800 Kč	11 100 Kč
Pasiva celkem	3 231 990 Kč	2 678 254 Kč
Hospodářský zisk		18 349 Kč

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2016 následujícím nadacím, institucím, firmám a jednotlivcům:

AOPK ČR

Státní fond životního prostředí ČR

Ministerstvo životního prostředí

Hlavní město Praha

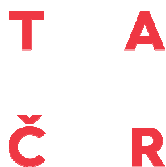
Technologická agentura ČR

Město Tábor

Magistrát města Kladna

Zelená domácnost.com

Petr Brož

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit a tím přispěli k ochraně ohrožených druhů letounů a jejich biotopů.